

Lájkem

k porozumění

MET03

Vidím jak myslím

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím

O ČEM METODA JE

Položte si otázky: „Proč by měli moji žáci umět myslet? K čemu jim je taková dovednost dobrá?“

Tato metodika je první z mnoha, které se budou věnovat nastavení procesů myšlení. Děti se je naučí sledovat a aktivně do nich vstupovat. Vizualizace myšlení jim pomůže lépe se orientovat v tématu a probudí či podpoří jejich přirozený zájem učit se. Děti by neměly jen pasivně přijímat informace. Měly by mít dostatek prostoru a vedení k tomu, aby se pořádně zamyslely a vymyslely něco samy. Aby si mohly nové strategie v myšlení osvojit, je třeba, aby se s nimi ve výuce setkávaly pravidelně.

Proč je metodika vhodná pro děti se sluchovým postižením?

Metody Visible Thinking nejsou vhodné jen pro děti se sluchovým postižením, jsou pro všechny děti. Dětem se sluchovým postižením však pomáhají s uspořádáním a pochopením probíraného tématu tím, že si tyto procesy zapisují a zakreslují. Vidí tak proces, kterým se k myšlence dopracovaly. Zároveň jim metody Visible Thinking pomáhají přirozeně chápat a pracovat s úhly pohledu, a tím hledat vlastní řešení. (Ritchhart et al., [2011])

Metodika může procházet všemi vzdělávacími oblastmi a je na vás, kde se ji rozhodnete používat nejvíce.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI:

Jazyk a jazyková komunikace,
Matematika a její aplikace,
Člověk a jeho svět

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

Osobnostní a sociální výchova,
mediální výchova

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

Sociální a personální,
komunikativní,
k řešení problémů,
k učení

CÍLE

- Žák se učí kriticky myslet
- Žák rozvíjí svojí osobnost
- Žák rozvíjí svou tvořivost
- Žák dovede formulovat své myšlenky
- Žák aktivně komunikuje

PŘÍLOHY K METODICE

[MET03_PL_01_VMZ](#)

[MET03_PL_02_Kompas](#)

[MET03_PL_03_DMTM](#)

[MET03_PH_01_Bezpečně po městě](#)

[MET03_PH_01_PL_01](#)

[MET03_PH_02_Voda je vzácná](#)

[MET03_PH_02_PL_01](#)

[MET03_PH_02_PL_02](#)

[MET03_PH_02_PL_03](#)

[MET03_PH_02_PL_04](#)

[MET03_PH_03_Přísloví](#)

[MET03_PH_03_PL_01](#)

[MET03_PH_03_PL_02](#)

K této metodice si můžete pustit ANIMACI 13 Vidím, jak myslím 1url.cz/pzgAp

AKTIVITY

Aktivity v této metodice vycházejí z metod Visible Thinking, které vznikly na Harvardově univerzitě v rámci projektu Zero (*Project Zero: Harvard Graduate School of Education*). Na některé způsoby práce si žáci musejí zvykat postupně, proto jejich výsledky nebudou hned od začátku takové, jaké by měly být. Nevzdávejte to a zařazujte aktivity Visible Thinking (s jiným obsahem) do výuky častěji, děti se s nimi časem naučí pracovat.

V této metodice Vám budou představeny čtyři metody Visible Thinking a aktivity, kterými pak můžete na tyto metody navazovat. Ke každé metodice je přiložen pracovní list, který lze využít na různá témata, dále konkrétní aktivity s metodami a navazující aktivity.

VIDÍM – MYSLÍM SI – ZAJÍMALO BY MĚ (See-Think-Wonder)

Metoda je vhodná jako úvod do nového tématu. Podporuje zvědavost dětí a potřebu dále se o téma zajímat. Zároveň se na ně podívají hned ze tří úhlů pohledu.

Nechte děti pozorovat nějaký objekt zájmu (fotografie, obraz, socha, předmět). Dejte jim na pozorování dostatečně dlouhou dobu (cca 3 minuty) a motivujte je k opravdu pozornému zkoumání.

Na tabuli/flipchart / velký papír si udělejte tři sloupce.

1. sloupec – Vidím

„Co to je? Co vidíte?“

Odpovědi dětí zapisujte do sloupce nebo děti mohou svá pozorování napsat na lepicí papírek a odpověď do sloupce přilepit. Projděte si s dětmi jejich odpovědi a položte jim druhou otázku.

2. sloupec – Myslím si

„Co si o tom myslíte?“

Odpovědi dětí zapisujte do sloupce nebo děti mohou svá pozorování napsat na lepicí papírek a odpověď do sloupce přilepit. Projděte si s dětmi jejich odpovědi a položte jim třetí otázku.

3. sloupec – Zajímalo by mě

„Co by tě ještě zajímalo? Co tě k tomu ještě zajímá?“ (Ritchhart et al., [2011])

Odpovědi dětí zapisujte do sloupce nebo děti mohou svá pozorování napsat na lepicí papírek a odpověď do sloupce přilepit.

Projděte si s dětmi jejich odpovědi, ty vás mohou nasměřovat k tomu, jak se tématu dále věnovat nebo jak motivovat děti, aby si informace, které je zajímají, našly samy z různých dostupných zdrojů.

K reflexi dochází po každém naplněném sloupci. Dbejte na to, aby žák se sluchovým postižením slyšel odpovědi všech žáků, popřípadě měl možnost si je přečíst.

ZAOSTŘÍ (Zoom in)

Metoda je vhodná pro uvedení do nového tématu, ale také na procvičování.

Podporuje učení syntézou, která se využívá i při výuce čtení. Hlavním prvkem je zaměření se na detail a jeho další interpretace. Tato metoda pomáhá dětem pochopit, že se názory mohou měnit a že je důležité být změnám otevřený.

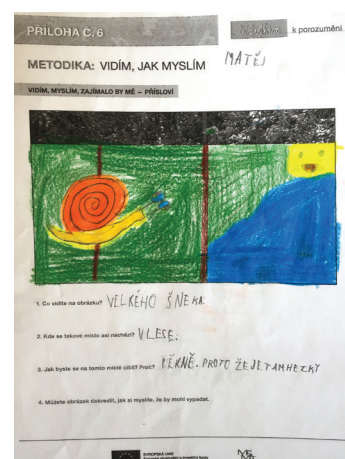
Stimuluje je k tomu, aby si o věcech zjistily více informací dříve, než si udělají názor. Metodu lze aplikovat na text, obrázek i video.

Dětem ukažte jen výřez obrázku, detail, který však není úplný a není z něho jasně poznat, o co jde.

Ptejte se děti: „Co vidíte? Co jste zaznamenaly? Co vám to připomíná?“

Odpovědi dětí zapisujte na tabuli / velký papír nebo je nechte, aby své odpovědi napsaly na lepicí papírek a ten pod obrázek nalepily. Provedte shrnutí.

Ptejte se děti dál: „Co vás vedlo k vaší úvaze? Podle čeho tak soudíte?“

Odpovědi dětí opět zaznamenávejte a poté je shrňte.

Následně můžete odkrýt další kus obrázku a pokračovat stejným stylem. Přidejte otázky, které vás zajímají, nebo ukažte dětem celý obrázek rovnou. (Ritchhart et al., [2011])

Aktivitu můžete vykonávat dohromady jako skupina nebo mohou děti pracovat samostatně s pracovním listem, kde mají otázky předem připravené.

Tato metoda práce se mi velmi zalíbila, je úžasné sledovat, jak děti samy přemýšlí, o čem to dnes bude. Obrázek bez komentáře rozhodně podporuje zvědavost i zvědavost a musím říct, že volba vašich obrázků je opravdu pozoruhodná a zajímavá.

Blanka Vanišová, ZŠ V Domicích, Trutnov

KOMPAS (Compass Points)

Metoda pomáhá vizualizovat, formulovat otázky a uspořádat myšlenky před novým úkolem, tématem nebo situací. Dětem ukazuje, že ke každé situaci se můžeme stavět z více úhlů pohledu a že lze na základě analýzy situace hledat různá vhodná řešení. Metodu lze využít například před školním výletem či školou v přírodě. Děti tak mohou definovat své postoje, nadšení a obavy a na základě toho hledat různá řešení. Papír nebo tabuli rozdělte na čtyři části tak, že čáry pomyslně ukazují na světové strany. Každá světová strana klade k tématu či myšlence různé otázky.

**Sever – Potřeby
(Nord = Needs)**

„Co vám na tomto tématu přijde nejlepší?“
„Proč jste z tohoto tématu / z této myšlenky nadšení?“

„Co potřebujete, abyste se o tématu dozvěděli více?“
„Co potřebujete k vyřešení situace?“
„Co ještě potřebujete vědět?“

**Východ – Nadšení
(East = Excitements)**

**Západ – Obavy
(West = Worries)**

„Jaké navrhuje řešení?“
„Jak budete dál v tématu postupovat?“
„Jaký je váš názor na téma teď?“

„Čeho se na tématu nejvíc obáváte?“
„Co vám na tomto tématu přijde obtížné?“

**Jih – Návrhy, kroky, postoje
(South = Steps, Suggestions, Stance)**

(Ritchhart et al., [2011])

Všechny děti jsou přirozeně zvědavé, vždy je nutné v nich probudit zájem a motivovat je k pátrání a objevování. Tato metoda je ideální. Velmi často používám „kompas“ třeba před exkurzí, kde se máme dozvědět něco nového. Děti si samostatně připravují, co mají zjistit a na co se zaměřit. Metoda podporuje vyhledávání informací. Děti se sluchovým postižením bývají na exkurze i na novou látku připravené a mají zvýšený zájem se dozvědět něco více, vždy přinesou nové informace, které vyhledávají v encyklopediích. Vyzkoušela jsem v prvouce plán hodiny na téma dopravní výchova i téma voda. Vždy jsem byla překvapená, jak široký mají děti o tato témata zájem a jaké otevrou další otázky k daným tématům.

Milena Vovsová, ZŠ Nelahozeves

Žáci si mohou k tématu udělat svůj vlastní kompas. Můžete si k tématu udělat i společný kompas, děti mohou otázky a odpovědi psát na lepicí papírky a pak je přiřadit k jednotlivým částem nebo vám je diktovat. Pokud vám děti budou diktovat, dbejte na to, aby mluvily dostatečně nahlas a aby mluvilo vždy jen jedno. Pokud děti říkají své odpovědi potichu, znova po nich informaci zopakujte.

DŘÍV JSEM SI MYSLEL..., TEĎ SI MYSLÍM... (I Used To Think..., Now I Think...)

Metoda je vhodná na mapování pokroku v učení či myšlení. Je snadná a rychlá a můžete ji využívat na konci každého tématu. Než se však děti samy naučí metodu používat, je potřeba ji lehce modifikovat.

Po probraném tématu, školní exkurzi či výkladu dostanou děti pracovní list, kam mají doplnit dvě věty, které se k tématu vztahují.

Věty si mohou napsat do sešitu nebo mohou dostat pracovní list.

1.) Dřív jsem si myslel

2.) Teď si myslím

S dětmi se pak můžete bavit o tom, jak se jejich myšlení změnilo a co tu změnu způsobilo. (Ritchhart et al., [2011])

Tip: MODIFIKOVANÁ VERZE

V ZŠ Heuréka si učitelé všimli, že když s dětmi tuto metodu začali používat, ne vždy byly děti schopné rozeznat, co si o tématu myslely dřív a co si myslí teď. To však můžete vyřešit tím, že dětem dáte pracovní list ještě před zahájením tématu. Na pracovní list děti napíší, co si o tématu myslí nebo co o něm vědí teď. Stejný papír na vyplnění jim dáte na konci probraného tématu. Pak můžete s dětmi porovnat rozdíl v jejich myšlenkách před zahájením tématu a na jeho konci. Až si děti na aktivitu zvyknou, můžete jim zkusit pokládat otázky až po probraném tématu. Děti jsou tak motivovány k dalšímu učení, protože vidí a samy reflektují svůj pokrok.

AKTIVITY VHODNÉ PO „VIDÍM, MYSLÍM SI, ZAJÍMALO BY MĚ“

PRŮZKUMNÁ EXPEDICE

Aby děti zjistily informace, které je zajímají (sloupeček Zajímalo by mě), můžete s nimi vyrazit na průzkumnou expedici. Informace děti zjišťují přímo u zdroje a dozvídají se spoustu nových věcí. Po návratu do školy si odpovězte na otázky, které děti dříve pokládaly. Zároveň můžete tabulku rozšířit o úplně nové informace, které se děti na expedici dozvěděly.

Odpovědi dětí opakujte a zapisujte na tabuli nebo na velký papír.

INTERNETOVÉ A KNIŽNÍ PÁTRÁNÍ

Děti mohou další informace dohledávat na internetu nebo v knihách, které jim poskytnete. Pátrat mohou ve skupinkách nebo samostatně. Mohou pak prezentovat svá pátrání před ostatními a odpovídat na zvolené otázky. Mohou také doplnit, kde informaci našly a jestli se dozvěděly i něco dalšího a nového. Odpovědi dětí opakujte a zapisujte na tabuli nebo na velký papír tak, aby bylo jasné, na jakou otázku odpovídají.

Tip: JAK KLÁST OTÁZKY

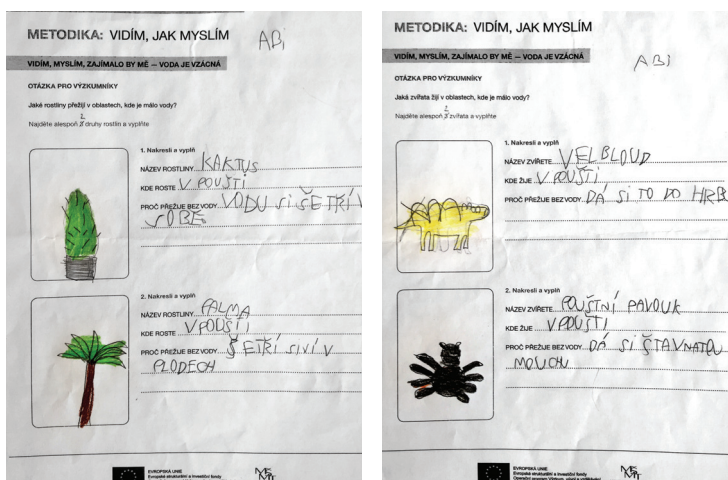
„Jaká je nejrychlejší/největší/nejhlubší...?“

„Věděli jste, že...?“

PÁTRÁNÍ VE VLASTNÍ HLAVĚ

Pokud aktivitou začínáte nové téma, můžete se k ní vrátit, až téma dokončíte. Děti si tak uvědomí, že se opravdu něco nového naučily, protože jsou schopny odpovědět na své vlastní otázky. Zeptejte se přímo u zdroje.

Vyvstala vám opravdu zajímavá otázka? Oslovte přímo odborníka, který se tématem zabývá. Děti formulují e-mail nebo zprávu, kterou pak pošlete. Vypravte se přímo za někým, kdo by odpověď mohl znát. Děti mohou odpověď hledat také doma u svých rodičů a prarodičů.

AKTIVITY VHODNÉ PO „ZAOŠŤÍ“

DALŠÍ OTÁZKY

Dětem můžete klást další, doplňující otázky, které jim pomohou ukázat, jak se vyvíjely jejich úvahy o postupně odkrývaném obrázku. Děti mohou mít otázky na samostatném pracovním listě nebo si je můžete napsat na tabuli / velký papír a společně si je zodpovědět.

Příklad otázek:

- „Co tě překvapilo?“
- „Co tě na tom zaujalo?“
- „Proč sis myslel, že je to toto?“
- „Podle čeho jsi poznal, co to je?“
- „Co dál by tě k tomu ještě zajímalo?“ (Po této otázce můžete zahájit pátrání a informace zjistit.)

Pokud děti odpovídají, dbejte na to, aby byly dobře slyšet a zároveň aby žák se sluchovým postižením věděl, od koho odpověď přichází. Odpovědi po dětech dostatečně nahlas opakujte a pište je na tabuli / velký papír.

AKTIVITY VHODNÉ PO METODĚ KOMPAS

KOMPAS JAKO REFLEXE

Ke kompasu, který jste si k tématu vytvořili, se můžete průběžně vracet a využívat ho k reflexi vaší práce. Postupujete podle stanovených potřeb? Jaké nové potřeby vyvstaly? Fungovaly stanovené postupy, nebo bylo potřeba vymyslet jiné? Proč k takové situaci došlo? Dětem tak pomáháte si uvědomit, že někdy se věci v průběhu doby mění a že nám taková situace může pomoci a dostat nás dál.

AKTIVITY VHODNÉ PO „DŘÍV JSEM SI MYSLEL..., TEĎ SI MYSLÍM....“

INDIVIDUÁLNÍ REFLEXE

S každým dítětem si můžete projít jeho osobní pokroky a motivovat ho tak k dalšímu učení.

SPOLEČNÁ REFLEXE

Společně si s dětmi můžete udělat velké shrnutí. Na tabuli nebo na velký papír si napíšete odpovědi všech dětí a můžete pak společně zkoumat, co se objevovalo nejčastěji. Děti si tak mohou prohlédnout, jak mysleli ostatní, a dozvědět se další nové informace.

Přílohy

PLÁN HODINY 01 *Teziskem k porozumění.*

PLÁN HODINY PRO PŘEDMĚT: **Osvět a jeho svět**
 METODIKA: **Vidím, jak myslím**
 ROKOVÁNÍ: 1. stupeň (specifické učivo pro jednotlivé ročníky)

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: Osvět a jeho svět
PŘÍROZOVNÁ TÉMATA: Osobnosti a sociální vztahy
KLÍČOVÉ KOMPETENCE: Sociální a personální, komunikativní, a řešení problémů, a učení

TÉMA: Bezpečně po městě

CÍLE

- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně
- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně

POMŮCKY

pracovní listy, fotografie z pracovního listu MET03_PH_01_PL_01, velký papír / tabule, kopie papíry (svět mapy)

PŘÍLOHY

MET03_PH_01_PL_01

POSTUP

Plan hodiny kombinuje aktivity z metodiky MET03_Vidím, jak myslím a MET03_Osvět, jak žít. Zpracování učiva lze dle potřeby nahradit podobnými aktivitami z metodiky MET03_Ručníček, a tím pomoci dětem lépe se koncentrovat na nový učiv.

MET03_PH_01_Bezpečně po městě

PRACOVNÍ LIST 01 *Teziskem k porozumění.*

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
 Plán hodiny: MET03_PH_01_Bezpečně po městě
 Pracovní list: MET03_PH_01_PL_01

Vidím **Myšlím si** **Zajímalo by mě**

MET03_PH_01_PL_01

PLÁN HODINY 02 *Teziskem k porozumění.*

PLÁN HODINY PRO PŘEDMĚT: **Osvět a jeho svět**
 METODIKA: **Vidím, jak myslím**
 ROKOVÁNÍ: 1. stupeň (specifické učivo pro jednotlivé ročníky)

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: Osvět a jeho svět
PŘÍROZOVNÁ TÉMATA: Osobnosti a sociální vztahy
KLÍČOVÉ KOMPETENCE: Sociální a personální, komunikativní, a řešení problémů, a učení

TÉMA: Voda je vzácná

CÍLE

- Zná se učit analyzovat svůj život
- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně
- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně

POMŮCKY

pracovní listy, fotografie z přílohy a pracovní list, velký papír / tabule, kopie papíry (svět mapy)

PŘÍLOHY

MET03_PH_02_PL_01
 MET03_PH_02_PL_02
 MET03_PH_02_PL_03
 MET03_PH_02_PL_04

POSTUP

Plan hodiny kombinuje aktivity z metodiky MET03_Vidím, jak myslím a MET03_Osvět, jak žít. Zpracování učiva lze dle potřeby nahradit podobnými aktivitami z metodiky MET03_Ručníček, a tím pomoci dětem lépe se koncentrovat na nový učiv.

MET03_PH_02_Voda je vzácná

PRACOVNÍ LIST 01 *Teziskem k porozumění.*

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
 Plán hodiny: MET03_PH_02_Voda je vzácná
 Pracovní list: MET03_PH_02_PL_01

Vidím **Myšlím si** **Zajímalo by mě**

MET03_PH_02_PL_01

PRACOVNÍ LIST 02 *Teziskem k porozumění.*

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
 Plán hodiny: MET03_PH_02_Voda je vzácná
 Pracovní list: MET03_PH_02_PL_02

OTÁZKA PRO VÝZKUMNÍKY

V jakých částech světa je málo vody?

1. Značková tabule na mapě

2. Pracovní list s otázkami a odpověďmi

MET03_PH_02_PL_02

PRACOVNÍ LIST 03 *Teziskem k porozumění.*

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
 Plán hodiny: MET03_PH_02_Voda je vzácná
 Pracovní list: MET03_PH_02_PL_03

OTÁZKA PRO VÝZKUMNÍKY

Jaka částka je v oblastech, kde je málo vody?

Napíšeme odpověď 2 druhy vodní a zeměpis.

1. Nakresli a vyplň

NÁZEV MÍSTNOSTI: _____
 KDE JE: _____
 PROČ PŘÍZVUK BEZVODY: _____

2. Nakresli a vyplň

NÁZEV MÍSTNOSTI: _____
 KDE JE: _____
 PROČ PŘÍZVUK BEZVODY: _____

MET03_PH_02_PL_03

PRACOVNÍ LIST 04 *Teziskem k porozumění.*

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
 Plán hodiny: MET03_PH_02_Voda je vzácná
 Pracovní list: MET03_PH_02_PL_04

OTÁZKA PRO VÝZKUMNÍKY

Jaka částka je v oblastech, kde je málo vody?

Napíšeme odpověď 3 vodní a zeměpis.

1. Nakresli a vyplň

NÁZEV MÍSTNOSTI: _____
 KDE JE: _____
 PROČ PŘÍZVUK BEZVODY: _____

2. Nakresli a vyplň

NÁZEV MÍSTNOSTI: _____
 KDE JE: _____
 PROČ PŘÍZVUK BEZVODY: _____

MET03_PH_02_PL_04

PLÁN HODINY 03 *Teziskem k porozumění.*

PLÁN HODINY PRO PŘEDMĚT: **Osvět a jeho svět**
 METODIKA: **Vidím, jak myslím**
 ROKOVÁNÍ: 1. stupeň (specifické učivo pro jednotlivé ročníky)

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: Osvět a jeho svět
PŘÍROZOVNÁ TÉMATA: Osobnosti a sociální vztahy
KLÍČOVÉ KOMPETENCE: Sociální a personální, komunikativní, a řešení problémů, a učení

TÉMA: Příslivci (Není všechno zlato, co se třpytl.)

CÍLE

- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně
- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně
- Zná se učit analyzovat situaci a reagovat bezpečně

POMŮCKY

pracovní listy, fotografie z přílohy a pracovní list, velký papír / tabule, kopie papíry (svět mapy)

PŘÍLOHY

MET03_PH_03_PL_01
 MET03_PH_03_PL_02

POSTUP

Plan hodiny kombinuje aktivity z metodiky MET03_Vidím, jak myslím a MET03_Osvět, jak žít. Zpracování učiva lze dle potřeby nahradit podobnými aktivitami z metodiky MET03_Ručníček, a tím pomoci dětem lépe se koncentrovat na nový učiv.

MET03_PH_03_Příslivci

Přílohy

PRACOVNÍ LIST 01 k porozumění.

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
Plán hodiny: MET03_PH_03_Přístav
Pracovní list: MET03_PH_03_PL_01

1. Co vidíte na obrázku?
2. Kde se takové místo najde?
3. Jak byste se na tomto místě cítil? Proč?
4. Můžete obrázek doobrazit, jak si myslíte, že by měl vypadat.

MET03_PH_03_PL_01

PRACOVNÍ LIST 02 k porozumění.

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
Plán hodiny: MET03_PH_03_Přístav
Pracovní list: MET03_PH_03_PL_02

1. Co vidíte na obrázku?
2. Kde se takové místo najde?
3. Jak byste se na tomto místě cítil? Proč?

MET03_PH_03_PL_02

PRACOVNÍ LIST 01 k porozumění.

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
Pracovní list: MET03_PL_01_VMZ

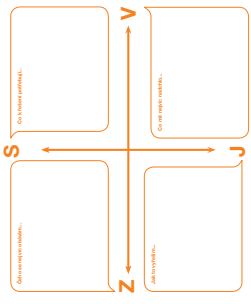
CO TO JE?

MET03_PL_01_VMZ

PRACOVNÍ LIST 02 k porozumění.

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
Pracovní list: MET03_PL_02_Kompas

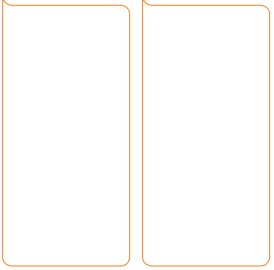
MET03_PL_01_VMZ

PRACOVNÍ LIST 03 k porozumění.

METODICKÝ MATERIÁL: Vidím, jak myslím
Pracovní list: MET03_PL_03_DMTM

TÉMA:

DŘÍV JESEM SI MYSLEL..... TĚD SI MYSLÍM.....

MET03_PL_03_DMTM